

market in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Serii «Ekonomika»*, 1(3), 252–255.

Seliverstova, L. S., & Adamenko, I. P. (2018). Osoblyvosti rozvytku finansovoho rynku Ukrainy [Features of the development of the financial market of Ukraine]. *Investysii: praktyka ta dosvid*, 9, 13–17. http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2018/4.pdf

Shevchuk, O. R. (2012). Rynok finansovykh posluh yak ob'ekt naukovoho doslidzhennia finansovo-pravovoi nauky [Financial services market as an object of scientific research of financial and legal science]. *Advokat*, 10, 29–32. https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/24779/1/adv_2012_10_8%20%281%29.pdf?utm_source=chatgpt.com

Sych, Ye. M., Ilchuk, V. P., & Havrylenko, N. I. (2012). *Rynok finansovykh posluh* [Financial Services Market]. TsUL.

Vnukova, N. M. (Red.). (2009). *Upravlinnia rozvytkom rynkiv finansovykh posluh* [Management of the development of financial services markets]. AdvA.

Yashchuk, V. V. (2010). Rynky finansovykh posluh yak skladova systemy ekonomichnoho rozvytku [Financial services markets as a component of the system of economic development]. *Finansy Ukrainy*, 1, 115–121.

Yurchuk, H. V. (2001). Osoblyvosti evoliutsii rynku finansovykh posluh ta yikh nadannia v umovakh rozvytku informatsiinoho suspilstva [Features of the evolution of the financial services market and their provision in the context of the development of the information society]. *Visnyk Ukrainskoi akademii bankivskoi spravy*, 2, 57–64. <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a709dd69-113c-4424-8481-9ce953ba230b/content>

Yurii, S. I., & Lutsyshyn, O. O. (2010). Rynok finansovykh posluh yak instytutsiina osnova rynkovoi ekonomiky [Financial services market as an institutional basis of market economy]. *Finansy Ukrainy*, 11, 48–59. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2010_11_6

Zakon Ukrainy «Pro finansovi posluhy ta finansovi kompanii» vid 14.12.2021 r. № 1953-IX [Law of Ukraine "On Financial Services and Financial Companies" of December 14, 2021 No. 1953-IX]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>

Науковий керівник – Дубина М. В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національного університету «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів)

УДК 657.9: 336.2: 65.01

JEL: E24; H24; H83; J33

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-9-287-297>

РОЗРАХУНКИ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ: СТРАХОВИЙ, ПОДАТКОВИЙ, ОБЛІКОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТИ

©2025 ОСТАПЕНКО Т. М., КУБЕЦЬКА О. М., БЕССОНОВА С. І., БЕССОНОВА А. В.

УДК 657.9: 336.2: 65.01

JEL: E24; H24; H83; J33

Остапенко Т. М., Кубецька О. М., Бессонова С. І., Бессонова А. В. Розрахунки за виплатами працівникам: страховий, податковий, обліковий та управлінський аспекти

Стаття присвячена актуальним питанням обліку та оподаткування виплат працівникам підприємств в Україні. У статті узагальнено нормативно-правові акти, що регулюють нарахування заробітної плати, соціальних внесків, податків і облікових процедур, що застосовуються до виплат працівникам. Особливу увагу приділено різноманітним аспектам обліку і оподаткування, зокрема утриманню податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), військового збору, нарахуванню єдиного соціального внеску (ЄСВ) та виплатам за цивільно-правовими договорами (ЦПД). Автори також досліджують проблеми, які виникають під час нарахування та утримання цих платежів, а також пропонують практичні рекомендації щодо вдосконалення системи обліку на основі останніх змін у законодавстві. У статті детально розглянуто важливість автоматизації облікових процесів, що дозволяє знизувати ймовірність помилок і підвищувати ефективність управлінських рішень. Зокрема, акцентується увага на використанні сучасних програмних продуктів для автоматизованого нарахування заробітної плати, що спрощує облік і сприяє більш точному виконанню податкових зобов'язань. Крім того, автори також акцентують увагу на необхідності гармонізації українських стандартів обліку з міжнародними (МСБО), що сприятиме зменшенню кількості помилок в обліковій та податковій звітності. Своєчасне та коректне здійснення нарахувань і утримань дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з порушенням законодавства, та забезпечити прозорість фінансових операцій. Особливу увагу приділено проблемам обліку розрахунків з фізичними особами-підприємцями (ФОП) і платниками єдиного податку, зокрема в контексті виконання вимог щодо належного нарахування та сплати ЄСВ і ПДФО, що є важливим для зменшення податкових ризиків. Особливо зазначено, що наявність чітких аналітичних рахунків на підприємствах, а також покращення процедури документообігу значно підвищують ефективність роботи бухгалтерії. Загалом, стаття містить пропозиції щодо вдосконалення практики оподаткування та обліку на підприємствах для забезпечення точності та законності всіх операцій, що пов'язані з виплатами працівникам. Автори дають рекомендації щодо регулярного оновлення облікових систем для забезпечення відповідності останнім законодавчим змінам, організації тренінгів для бухгалтерів з питань обліку виплат працівникам, інтеграції облікових систем з банківськими системами для автоматичного відображення виплат працівникам. Крім того, запропоновано перехід на електронний документообіг, що дозволить знизити ризики помилок при веденні обліку. У статті також підкреслюється

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

ЕКОНОМІКА

необхідність постійного відстежування змін у законодавстві, проведення внутрішнього аудиту облікових процесів, упровадження систем захисту конфіденційних даних про виплати працівникам, а також використання сучасних інструментів для прогнозування витрат на оплату праці. Інтеграція облікової системи з HR-системами дозволить автоматизувати процеси нарахування та виплати заробітної плати, що підвищить ефективність і точність облікових операцій на підприємствах.

Ключові слова: виплати працівникам, облік, оподаткування, соціальні внески, ПДФО, ЄСВ, військовий збір, цивільно-правові договори.

Рис.: 4. Табл.: 1. Бібл.: 18.

Остапенко Тетяна Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та банківської справи, Приазовський державний технічний університет (вул. Гоголя, 29, Дніпро, 49044, Україна)

E-mail: ostapenko_t_m@pstu.edu

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3383-0775>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/R-1779-2016>

Кубецька Ольга Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічного аналізу та фінансів, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (просп. Дмитра Яворницького, 19, Дніпро, 49005, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3507-0183>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/R-1386-2016>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210845069>

Бессонова Світлана Іванівна – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, обліку та банківської справи, Приазовський державний технічний університет (вул. Гоголя, 29, Дніпро, 49044, Україна)

E-mail: bessonovasvitlana71@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4938-3375>

Бессонова Анна Володимирівна – доктор філософії, доцент кафедри туризму та економіки підприємства, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (просп. Дмитра Яворницького, 19, Дніпро, 49005, Україна)

E-mail: sheloba17@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4747-1187>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AHC-5362-2022>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57223835483>

UDC 657.9: 336.2: 65.01

JEL: E24; H24; H83; J33

Ostapenko T. M., Kubetska O. M., Bessonova S. I., Bessonova A. V. Calculations for Employee Payments: Insurance, Tax, Accounting, and Managerial Aspects

The article addresses current issues of accounting and taxation of employee payments in Ukrainian enterprises. The legal and regulatory acts governing the calculation of salaries, social contributions, taxes, and accounting procedures applicable to employee payments are summarized. Special attention is given to various aspects of accounting and taxation, including the withholding of personal income tax (PIT), military levy, calculation of the single social contribution (SSC), and payments under civil law contracts (CLC). The authors also examine problems arising during the calculation and withholding of these payments and provide practical recommendations for improving the accounting system based on recent legislative changes. The article also highlights the importance of automating accounting processes, which helps reduce the likelihood of errors and enhances the efficiency of management decisions. In particular, emphasis is placed on the use of modern software products for automated payroll processing, which simplifies accounting and facilitates more accurate fulfillment of tax obligations. Additionally, the authors highlight the need to harmonize Ukrainian accounting standards with international standards (IFRS), which will help reduce errors in accounting and tax reporting. Timely and accurate calculation and withholding help minimize risks associated with legal non-compliance and ensure transparency of financial operations. Special attention is given to the accounting of transactions with individual entrepreneurs (FOPs) and single tax payers, particularly in the context of proper calculation and payment of the single social contribution (SSC) and personal income tax (PIT), which is important for reducing tax risks. It is also noted that having clear analytical accounts within enterprises, as well as improving document management procedures, significantly enhances the efficiency of the accounting department. Overall, the article contains proposals for improving taxation and accounting practices in enterprises to ensure the accuracy and legality of all operations related to employee compensation. The authors provide recommendations for regularly updating accounting systems to comply with the latest legislative changes, organizing training for accountants on employee compensation accounting, and integrating accounting systems with banking systems to automatically reflect employee payments. Furthermore, a shift to electronic document management is suggested, which will help reduce the risk of errors in accounting. The article also emphasizes the importance of continuously monitoring legislative changes, conducting internal audits of accounting processes, implementing systems to protect confidential data on employee payments, and using modern tools to forecast labor costs. Integration of the accounting system with HR systems will enable the automation of payroll processes, enhancing the efficiency and accuracy of accounting operations in enterprises.

Keywords: employee payments, accounting, taxation, social contributions, personal income tax (PIT), unified social contribution (USC), military levy, civil-law contracts.

Fig.: 4. Tabl.: 1. Bibl.: 18.

Ostapenko Tetiana M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Banking, Pryazovskyi State Technical University (29 Hoholia Str., Dnipro, 49044, Ukraine)

E-mail: ostapenko_t_m@pstu.edu

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3383-0775>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/R-1779-2016>

Kubetska Olga M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Analysis and Finance, National Technical University "Dnipro Polytechnic" (19 Dmytra Yavornytskoho Ave., Dnipro, 49005, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3507-0183>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/R-1386-2016>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210845069>

Виплати працівникам складають значну частину операційних витрат підприємства, тому точний і своєчасний облік цих виплат є критично важливим для підтримки фінансової стабільності та забезпечення ефективного управління грошовими потоками і з точки зору страхового, податкового, облікового та управлінського аспектів. Законодавство України встановлює суворі вимоги до обліку заробітної плати та інших виплат працівникам. Це включає податкові зобов'язання, обов'язкові соціальні внески та інші платежі, які повинні бути правильно нараховані та сплачені. Невиконання цих вимог може призвести до штрафних санкцій та інших наслідків. Забезпечення своєчасної та правильної оплати праці є важливим фактором для підтримки мотивації та лояльності працівників. Точний облік виплат працівникам сприяє більш ефективному управлінню витратами підприємства. Це дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації витрат, планування бюджету та інших аспектів діяльності підприємства.

Питання розрахунків за виплатами працівникам в Україні висвітлювали Максимчук І. А., Сорока Л. М. [1], Матюха М. М., Бех А. М. [2], Склярчук І. П., Поліщук М. В. [3], Селіванова Н. М. [4], Концева В. В., Гошовська В. В., Зюзюн О. Ю. [5], Остапенко Т. М., Кубецька О. М. [6], Шепелюк В. А., Буркова Л. А. [7], Романова О. В., Кудлай А. В. [8], Скорнякова Ю. Б., Лапшункова О. В. [9], Левченко О. П. [10], Добровольська П. А. [11], Кравченко О. В., Бадай А. В. [12], Подмешальська Ю. В., Панченко А. М. [13] та інші.

Огляд публікацій щодо розрахунків з виплат працівникам охоплює актуальні проблеми, з якими стикаються підприємства в Україні, а також пропозиції щодо їх удосконалення. Основними питаннями, які досліджуються в науковій літературі, є правильне нарахування заробітної плати, ведення обліку виплат і дотримання податкових норм, що стосуються заробітної плати, виплат фізичним особам – підприємцям (ФОП) та іншим контрагентам.

Проблемними питаннями, що піднімаються в публікаціях, є такі.

1. Наголошується на складнощях із дотриманням норм оподаткування заробітної плати та інших виплат працівникам. Зокрема, проблемними є питання правильного нарахування податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), єдиного соціального внеску (ЄСВ) та військового збору. Часто зустрічається проблема неоднозначного трактування норм законодавства, що призводить до помилок у розрахунках і можливих штрафів для підприємств.

2. Багато досліджень підкреслюють необхідність забезпечення прозорості в розрахунках з працівниками, оскільки невизначеність у системі оплати праці може призводити до конфліктів між роботодавцями та працівниками. Крім того, недостатньо чітко визначена політика щодо оплати праці ускладнює ведення обліку.

3. Значною проблемою, яку піднімають науковці, є недостатній рівень автоматизації процесів обліку заробітної плати та податків на багатьох підприємствах. Це призводить до підвищеної ймовірності помилок і збільшує витрати часу на облік.

4. Часто досліджуються питання виплат фізичним особам-підприємцям (ФОП) через цивільно-правові договори (ЦПД) та пов'язані з цим аспекти оподаткування. Невідповідність між правилами оподаткування заробітної плати та виплат ФОП ускладнює облік таких розрахунків та може приводити до оптимізації податків, що не завжди відповідає законодавству.

5. Також часто досліджуються питання аналітичного обліку винагород працівникам за їх видами та пов'язані з цим аспекти оподаткування. Пропонуються моделі вдосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам для підприємств різних секторів (торгівля, бюджетні установи, транспорт та ін.).

Пропозиції щодо вдосконалення переважно стосуються таких питань:

1. Гармонізація національних і міжнародних стандартів. У багатьох публікаціях пропонується гармонізувати українські національні стандарти бухгалтерського обліку з міжнародними стандар-

тами бухгалтерського обліку (МСБО). Це дозволить підприємствам зменшити кількість помилок і поліпшити звітність, особливо для компаній, що працюють на міжнародних ринках.

2. Впровадження автоматизованих систем обліку. Науковці рекомендують впроваджувати сучасні автоматизовані системи для ведення обліку виплат працівникам і розрахунку податків й інших платежів з цих виплат. Що допоможе скоротити час на облік, зменшити ризик помилок і забезпечити точність даних.

3. Вдосконалення законодавчої бази. Науковці рекомендують оновлення законодавства з метою усунення правових колізій і невизначеностей, які стосуються оподаткування виплат працівникам і ФОП. Особливо звертається увага на необхідність чіткішого регулювання виплат за ЦПД, щоб уникнути зловживань та оптимізації податкових зобов'язань.

4. Розробка внутрішньої облікової політики з оплати праці. Багато публікацій пропонують підприємствам розробляти чіткі внутрішні політики щодо оплати праці, які будуть зрозумілими як для працівників, так і для бухгалтерів. Це підвищить рівень довіри та забезпечить стабільність у розрахунках.

5. Навчання персоналу. Для успішної адаптації до змін у законодавстві та бухгалтерських стандартах пропонується постійне підвищення кваліфікації бухгалтерів та фінансових спеціалістів. Це допоможе уникати помилок і забезпечить ефективність облікових процесів.

Загалом, у публікаціях зосереджено увагу на необхідності вдосконалення системи обліку та оподаткування виплат працівникам для забезпечення прозорості, точності та відповідності законодавчим нормам.

Незважаючи на значну кількість публікацій та широке коло розглянутих питань, відсутні дослідження, присвячені вдосконаленню обліку та оподаткування виплат працівникам в умовах зміни господарських умов і законодавства. Тому висвітлене вище зумовило розгляд теми.

Передбачається, якщо здійснити розробку заходів щодо вдосконалення обліку та оподаткування виплат працівникам підприємства з подальшим упровадженням у діяльність підприємства, то будуть вирішені проблеми в страховому, податковому, обліковому та управлінському аспектах розрахунків за виплатами працівникам.

Мета статті полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення обліку та оподаткування виплат працівникам підприємства з урахуванням сучасних змін у законодавстві та господарських умовах.

Це передбачає аналіз теоретичних і практичних основ нарахування заробітної плати, податкових зобов'язань і соціальних внесків, нормативної бази, а також розробку практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективності управління за розрахунками з персоналом, зокрема шляхом гармонізації облікових процесів.

Серед основних нормативно-правових документів, які регулюють розрахунки за виплатами працівникам і процес обліку розрахунків: План рахунків та Інструкція № 291 про застосування плану рахунків, НП(С)БО 26 «Виплати працівникам», ПКУ, Закон України «Про відпустки», Кодекс законів про працю України (КЗпП), Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Закон України «Про оплату праці» [14].

НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» [15] розроблене на основі МСБО (IAS) 19 [16]. Зіставлення положень НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» і МСБО (IAS) 19 дозволяє виявити як спільні риси, так і відмінності в підходах до обліку виплат працівникам. Нижче наведено основні моменти порівняння (рис. 1).

Зіставлення НП(С)БО 26 та МСБО (IAS) 19 показує, що для забезпечення повної відповідності міжнародним стандартам підприємства повинні адаптувати свої облікові політики до вимог МСБО, особливо щодо актуарних оцінок і розкриття інформації. Це допоможе забезпечити більш точне та прозоре представлення інформації про виплати працівникам у фінансовій звітності.

Виплати працівникам (заробітна плата) нараховуються за підсумками роботи за певний період (місяць, квартал, рік). Це включає основну заробітну плату, додаткову оплату за понаднормову роботу, премії та бонуси. Підприємства, наймаючи працівників, зобов'язані сплачувати податки та інші обов'язкові платежі на рівні з нарахуванням заробітної плати (виплат працівникам). Ця система включає податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), єдиний соціальний внесок (ЄСВ), військовий збір, а також пільги для окремих категорій працівників.

ПДФО та військовий збір утримуються безпосередньо із заробітної плати працівника, а ЄСВ нараховується на суму його заробітку та сплачується роботодавцем.

Для підприємств і ФОП, які знаходяться на спрощеній системі оподаткування, діють окремі правила. ФОП на єдиному податку сплачує ЄСВ за працівників у повному обсязі, однак має спрощений порядок ведення обліку. Крім того, деякі підприємства можуть користуватися податковими пільгами, якщо працівники відносяться до пільго-

Спільні риси

- *Мета стандартів.* Обидва стандарти мають на меті встановлення принципів обліку виплат працівникам, включно з розкриттям відповідної інформації у фінансовій звітності.
- *Класифікація виплат.* Обидва стандарти класифікують виплати працівникам на короткострокові виплати, виплати після закінчення трудової діяльності, інші довгострокові виплати та виплати при припиненні трудових відносин.
- *Визнання зобов'язань.* І НП(С)БО 26, і МСФЗ (IAS) 19 передбачають визнання зобов'язань за виплатами працівникам на дату надання працівниками відповідних послуг (виконання робіт)

Відмінні риси

- *Актурні оцінки.* МСБО (IAS) 19 передбачає використання актуарних оцінок для визначення зобов'язань за виплатами після закінчення трудової діяльності (пенсії, інші виплати). Це включає обчислення поточної вартості зобов'язань із урахуванням майбутніх умов. НП(С)БО 26 менше уваги приділяється актуарним оцінкам. Зобов'язання визначаються більш спрощено, що може не враховувати всі актуарні припущення.
- *Дисконтовані та недисконтовані зобов'язання.* МСБО (IAS) 19 передбачає визнання зобов'язань за теперішньою вартістю майбутніх виплат, що означає необхідність дисконтування майбутніх зобов'язань. НП(С)БО 26 не вимагає дисконтування для деяких виплат, що спрощує облік.
- *Інформація, що розкривається.* МСБО (IAS) 19 вимагає розширеного розкриття інформації про виплати працівникам, включно з деталями актуарних припущень і методології. НП(С)БО 26 має менш детальні вимоги до розкриття інформації.
- *Облік короткострокових і довгострокових виплат.* МСБО (IAS) 19 чітко розділяє короткострокові та довгострокові виплати, вимагаючи різних підходів до їх обліку та оцінки. НП(С)БО 26 має менш детальний підхід до розподілу виплат на короткострокові та довгострокові

Рис. 1. Спільні та відмінні риси в підходах до обліку виплат працівникам

Джерело: узагальнено на основі [15; 16].

вих категорій (багатодітні сім'ї, учасники бойових дій, особи з інвалідністю).

Нарахування на заробітну плату починаються з визначення бруто-заробітної плати працівника. Потім із цієї суми утримуються ПДФО та військовий збір, після чого працівник отримує чистий дохід. Паралельно роботодавець нараховує ЄСВ на фонд заробітної плати, що є додатковим витратами для бізнесу.

Особливий порядок оподаткування застосовується до працівників, що працюють за цивільно-правовими договорами (ЦПД). Для таких виплат нараховується ЄСВ на загальних підставах, але пільги до них не застосовуються. Таким чином, підприємства сплачують повну вартість найманої праці за ЦПД, як і для постійних працівників.

Алгоритм нарахувань на виплати працівникам виглядає таким чином:

1. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) нараховується роботодавцем (податковим агентом) на фонд оплати праці, який включає заробітну плату, лікарняні, відпуски та інші виплати працівникам.

2. Ставка ЄСВ становить 22% від суми заробітної плати (або іншого доходу), на яку нараховується ЄСВ. Для певних категорій працівників,

наприклад для працівників з інвалідністю, ставка ЄСВ може становити 8,41%.

3. Для фізичних осіб – підприємців (ФОП), що перебувають на спрощеній системі оподаткування, встановлена мінімальна сума ЄСВ, яка сплачується щомісячно незалежно від наявності доходу.

4. Знижені ставки ЄСВ застосовуються до окремих категорій працівників, таких як працівники з інвалідністю, для яких ставка ЄСВ складає 8,41%.

5. При нарахуванні ЄСВ слід враховувати максимальну базу для його нарахування, яка обмежена 20 розмірами мінімальної заробітної плати (160 000 грн).

Алгоритм утримань із виплат працівникам виглядає таким чином:

1. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) утримується за ставкою 18%. Базою оподаткування є сума нарахованого доходу працівника, яка включає заробітну плату та інші виплати. Утримання ПДФО здійснюється щомісячно з доходу працівника.

2. Військовий збір (ВЗ) утримується за ставкою 1,5%. Базою оподаткування є сума нарахованого доходу, включно із зарплатою та іншими виплатами (рис. 2).

Утримання військового збору:	Ставка військового збору 5% для всіх операцій, за якими утримується ПДФО (із заробітної плати)
	Підвищення ставки військового збору з 1 жовтня 2024 року
	Для ФОП – платників ЄП першої, другої та четвертої груп планується встановлення щомісячної сплати ВЗ у розмірі 10% від мінімальної зарплати станом на 1 січня. Сплачувати військовий збір ФОП повинні щомісяця не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця

Рис. 2. Зміни в утриманні військового збору

Джерело: складено за [17].

3. Податкова соціальна пільга (ПСП) надається працівникам із низьким рівнем доходу, якщо їхня заробітна плата не перевищує 4240 грн на місяць (станом на 2025 р.). Розмір пільги варіюється від 50% до 150% прожиткового мінімуму, залежно від категорії працівника. Максимальний дохід для отримання ПСП складає 4240 грн. ПСП можуть отримувати працівники з низькими доходами або ті, хто має право на податкові пільги.

Алгоритм нарахувань і утримань для працівників, які працюють за ЦПД (цивільно-правовий договір), виглядає таким чином:

1. Нархування ЄСВ у розмірі 22% здійснюється з винагороди за ЦПД.
2. Утримання ПДФО (18%) та військового збору (1,5%) також проводяться.
3. Пільги з ПДФО для працівників, що працюють за ЦПД, не застосовуються.
4. Роботодавець сплачує ПДФО та ВЗ при виплаті заробітної плати та винагороди за послуги, надані згідно з ЦПД (рис. 3).

На практиці облік розрахунків за виплатами працівникам завжди потребує вдосконалення – незважаючи на те, що підприємства та ФОПи, як правило, йдуть шляхом спрощення обліку з метою економії часу та витрачених сил.

Найчастіше графік документообігу відсутній, тоді як його складання забезпечить велику наочність оформлення та рух документації з обліку виплат.

При поділі заробітної плати на погодинну та відрядну можна відкрити додаткові субрахунки, що відображатимуть поділ фонду відповідно на погодинні та відрядні виплати. Потрібно розуміти, що розширення рахунку 66 субрахунками має відповідати цілям удосконалення та підвищення зручності ведення обліку, тобто конкретним рекомендаціям, які були б універсальними для підприємства чи ФОП (табл. 1).

Запропонована модель аналітичного обліку розрахунків із виплат працівникам формуватиме актуальну інформацію для управлінської звітності.

ВЗ із заробітної плати, розрахунок:

- $VZ = (\text{зарплата (винагорода за ЦПД, інший об'єкт оподаткування)} \times 0,05) (5\%)$

Для ФОП на загальній системі оподаткування:

- $VZ \text{ для ФОП} = \text{чистий оподатковуваний дохід} \times 0,05 (5\%)$

Для ФОП на спрощеній системі оподаткування (1, 2, 4 групи):

- $VZ \text{ для ФОП} = MЗП \times 0,010 (10\%)$

Для ФОП на спрощеній системі оподаткування:

- $VZ \text{ для ФОП} = \text{Дохід} \times 0,001 (1\%)$

Рис. 3. Формули розрахунку військового збору (ВЗ) у 2025 р.

Джерело: складено за [18].

Рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»

Рахунок і субрахунки	Субрахунки та аналітичні рахунки
66	661 Розрахунки по заробітній платі 663 Розрахунки за іншими виплатами 664 Інші виплати
661	66.1.1 Розрахунки за відрядною формою оплати праці 66.1.1.1 По працівниках, що надають аудиторські послуги 66.1.1.2 По працівниках, що надають бухгалтерські послуги 66.1.1.3 По працівниках, що надають юридичні послуги 66.1.1.4 По працівниках, що надають IT-послуги 66.1.1.5 По працівниках, що надають послуги з оподаткування 66.1.1.6 По працівниках, що надають інші послуги 66.1.2 Розрахунки за погодинною формою оплати праці 66.1.2.1 По працівниках, що надають аудиторські послуги 66.1.2.2 По працівниках, що надають бухгалтерські послуги 66.1.2.3 По працівниках, що надають юридичні послуги 66.1.2.4 По працівниках, що надають IT-послуги 66.1.2.5 По працівниках, що надають послуги з оподаткування 66.1.2.6 По працівниках, що надають інші послуги
663	66.3.1 Оплата за договорами підряду ЦПХ (за працю, роботу фізичних осіб-підприємців (СПД, ФОП)) 66.3.2 Відшкодування витрат на відрядження 66.3.2.1 По працівниках, що надають аудиторські послуги 66.3.2.2 По працівниках, що надають бухгалтерські послуги 66.3.2.3 По працівниках, що надають юридичні послуги 66.3.2.4 По працівниках, що надають IT-послуги 66.3.2.5 По працівниках, що надають послуги з оподаткування 66.3.2.6 По працівниках, що надають інші послуги 66.3.3 Розрахунки з оплати відпусток (аналітичні рахунки за працівниками різних категорій) 66.3.4 Розрахунки за тимчасовою непрацездатністю 66.3.4.1 Розрахунки за тимчасовою непрацездатністю за рахунок підприємства (аналітичні рахунки з працівниками різних категорій) 66.3.4.2 Розрахунки за тимчасовою непрацездатністю за рахунок Фонду соціального страхування (аналітичні рахунки за працівниками різних категорій)
664	66.4.1 Розрахунки з працівниками за товари, продані в кредит 66.4.2 Розрахунки з працівниками за безготівковими перерахуваннями на рахунки за вкладами в банках 66.4.3 Розрахунки з працівниками за безготівковими перерахуваннями внесків за договорами добровільного страхування 66.4.4 Розрахунки з працівниками за позиками банків

Джерело: авторська розробка.

Облік утримань з виплат працівникам повинен відображати правдиву картину, використання різних обхідних шляхів для створення роботодавцем більш вигідних умов оплати не допускається. Одним із дієвих способів контролю правильності та своєчасності обліку утримань із виплат працівникам є створення певної інформативної бази, доступної як роботодавцю, так і працівнику, щоб виключити односторонній підхід з відстоюванням інтересів лише однієї сторони. Інформування працівників про їхні права також є одним зі способів контролю ситуації, оскільки сприяє підвищенню

фінансової та правової грамотності персоналу, завдяки чому контроль за умовами праці та подальшою оплатою стає можливим на різних рівнях, включно з фінальною ланкою, залученою в трудовий процес, – самого працівника.

З метою створення інформативної бази рекомендуємо скласти інструкцію, де буде відображено основні моменти, що вимагають підвищеного контролю на всіх рівнях трудової взаємодії. Інструкція має відповідати актуальним приписам законодавства, за потребою переглядатися, бути од-

наково доступною та зрозумілою як керівнику, так і підлеглим. Рекомендується надати екземпляр кожному працівнику підприємства, провести освітню розмову. Чітке розмежування ситуацій, які є неприпустимими, дозволить сформувати відповідальніше ставлення до виконання вимог законодавства, що також значною мірою спрощує роботу бухгалтера. Питання, які мають бути порушені, мають визначатися відповідно до особливостей кожного окремого підрозділу підприємства та посади, проте можна подати приблизний перелік, взявши за основу поширеність конкретних порушень.

Пропозиції з удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам можуть також передбачати таке (рис. 4). Запровадження запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності обліку розрахунків із виплат працівникам, зменшенню ризиків помилок і ша-

райства, а також забезпеченню відповідності облікових процесів вимогам чинного законодавства та умовам, що постійно змінюються в діяльності підприємств і ФОПів. Це, своєю чергою, позитивно вплине на загальну продуктивність і фінансову стабільність підприємства.

Удосконалення обліку виплат працівникам дозволяє більш точно визначити витрати на персонал, що сприяє їх оптимізації та підвищенню ефективності використання ресурсів. Зниження ризиків, пов'язаних з неправомірними діями, сприяє збереженню фінансових ресурсів підприємства.

ВИСНОВКИ

Удосконалення обліку та оподаткування виплат працівникам підприємств є важливим аспектом у забезпеченні ефективності управлінських і фінансових процесів. Сучасні зміни в законодавстві України вимагають від підприємств оперативної

1. Здійснення регулярного оновлення облікових систем для забезпечення відповідності останнім законодавчим змінам
2. Організація регулярних тренінгів та семінарів для бухгалтерів з питань обліку виплат працівникам і податкового законодавства
3. Інтеграція облікової системи підприємства з банківськими системами для автоматичного відображення виплат працівникам
4. Перехід кадрового документообігу на електронний документообіг (для зниження ризиків помилок при веденні обліку)
5. Постійне відстежування змін у законодавстві, що стосуються оплати праці, та оперативне впровадження відповідних коректив в облікові процедури
6. Проведення внутрішнього аудиту облікових процесів для виявлення та усунення недоліків у веденні обліку та вірності проведення утримань із виплат
7. Впровадження систем захисту конфіденційних даних про виплати працівникам
8. Використання сучасних інструментів для прогнозування та планування витрат на оплату праці
9. Інтеграція облікової системи з HR-системами для автоматизації процесів нарахування та виплати заробітної плати

Рис. 4. Пропозиції з удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам

адаптації до нових правил і норм. Аналіз нормативної бази, що регулює виплати працівникам, підтверджує необхідність правильного застосування таких документів, як ПКУ, КзПП, НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» для забезпечення коректного нарахування заробітної плати, податкових зобов'язань та соціальних внесків. Особливу увагу слід звернути на механізм нарахувань і утримань, а також на податкові пільги для окремих категорій працівників. Зокрема, податкова соціальна пільга, яка є важливою для працівників із низькими доходами, допомагає знизити податкове навантаження та забезпечити соціальну підтримку таких працівників. Правильне застосування пільг, а також облік різних категорій доходів, сприяє зменшенню податкових ризиків та зниженню витрат підприємства.

Важливим моментом є вдосконалення облікових процесів щодо розрахунків за виплатами працівникам шляхом інтеграції облікових систем з банківськими та HR-системами для автоматизації процесів нарахування та виплати заробітної плати, а також упровадження електронного документообігу для зниження ризиків помилок. Крім того, потрібно регулярно оновлювати програмне забезпечення для відповідності законодавчим змінам, організовувати тренінги для бухгалтерів, використовувати сучасні аналітичні інструменти для прогнозування витрат і постійно моніторити законодавчі зміни. Не менш важливим є проведення внутрішніх аудитів облікових процесів для виявлення недоліків його ведення. Таким чином, виважена та точна організація обліку, нарахування й утримання податків і внесків дозволяє не мінімізувати податкові ризики (штрафи), і створює підґрунтя для забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності підприємств в умовах сучасних економічних і правових реалій. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Максимчук І. А., Сорока Л. М. Організація обліку розрахунків за виплатами працівникам підприємства: виклики пандемії COVID-19. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 119–123. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.119>
2. Матюха М. М., Бех А. М. Удосконалення організації обліку розрахунків за виплатами працівникам. *Інтернаука*. 2020. № 15. С. 25–28. URL: <https://er.knuid.edu.ua/bitstream/123456789/16354/1/BEX.pdf>
3. Склярчук І. П., Поліщук М. В. Особливості організації обліку розрахунків з оплати праці в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-50>
4. Селіванова Н. М. Особливості організації та методики обліку і документування розрахунків за ви-

платами працівникам підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2020. № 2. С. 73–83.

DOI: <https://doi.org/10.15276/ETR.02.2020.10>

5. Концева В. В., Гошовська В. В., Зюсюн О. Ю. Методичні засади обліку розрахунків з працівниками ІС «BAS БУХГАЛТЕРІЯ КОРП». *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-16>
6. Остапенко Т. М., Кубецька О. М. Розрахунки за виплатами працівникам: обліковий та управлінський аспект. *Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва* : кол. моногр. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. С. 33–40.
7. Шепелюк В. А., Буркова Л. А. Облік поточних виплат працівникам: протиріччя у національному і міжнародному стандартах. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 2. С. 53–62. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-62-53-62>
8. Романова О. В., Кудлай А. В. До питання вдосконалення обліку розрахунків з оплати праці. *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути* : матеріали VI міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 1 липня 2020 р.). Київ, 2020. С. 45–50. URL: https://openscilab.org/wp-content/uploads/2020/07/suchasni-vikliki-i-aktualni-problemi-nauki-osviti-ta-virobnictva_2020_07_01-tezy.pdf
9. Скорнякова Ю. Б., Лапшункова О. В. Організація обліку розрахунків з персоналом щодо оплати праці. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-25>
10. Левченко О. П. Особливості обліку розрахунків по оплаті праці з персоналом підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 3. С. 245–248. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4ce3c604-fd58-40ca-8711-d104186ace6d/content>
11. Добровольська П. А. Міжнародна практика обліку розрахунків за виплатами працівникам. *Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України* : матеріали 36-ї студентської науково-теоретичної конференції (м. Миколаїв, 20–22 березня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 15–18. URL: https://www.mnau.edu.ua/files/nauk_prof_konf/zbirnyk-tez-22-03-24-off.pdf
12. Кравченко О. В., Бадай А. В. Особливості нарахування заробітної плати на підприємствах в умовах господарювання та шляхи його вдосконалення. *Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 4–5 грудня 2023 р.). Суми : СДУ, 2023. С. 44–48. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/97147/1/Kravchenko_salary.pdf

13. Подмешальська Ю. В., Панченко А. М. Удосконалення організації обліку заробітної плати. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 58–63. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.1.58>
14. Фінансовий облік : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, П. Н. Денчук та ін. 3-тє вид., допов. та перероб. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 488 с.
15. Наказ Міністерства фінансів України «Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»» від 28.10.2003 р. № 601. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>
16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 19 «Виплати працівникам» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011#Text
17. Онищенко В. Військовий збір: коли вираховувати за ставкою 5%. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7401-vyskoviy-zbr>
18. Податки для ФОП на загальній системі оподаткування. *Taxer*. URL: <https://taxer.ua/ru/kb/podatki-na-zagalnij>

REFERENCES

- Dobrovol'ska, P. A. (2024). Mizhnarodna praktyka obliku rozrakhunkiv za vyplatamy pratsivnykam [International practice of accounting for payments to employees]. *Uchast molodi u rozbudovi ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy: materialy 36-i studentskoi naukovo-teoretychnoi konferentsii* (pp. 15–18). MNAU. https://www.mnau.edu.ua/files/nauk_prof_konf/zbirnyk-tez-22-03-24-off.pdf
- Kontseva, V. V., Hoshovska, V. V., & Ziuziun, O. Yu. (2021). Metodichni zasady obliku rozrakhunkiv z pratsivnykamy IS «BAS BUKHHALTERIYA KORP» [Methodical principles of accounting for settlements with employees of IS "BAS ACCOUNTING CORP"]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-16>
- Kravchenko, O. V., & Badai, A. V. (2023). Osoblyvosti narahuvannya zarobitnoi platy na pidpriemstvakh v umovakh hospodariuvannya ta shliakhy yoho vdoskonalennia [Features of wage accrual at enterprises in the conditions of management and ways to improve it]. *Problemy ta perspektyvy rozvytku finansovo-kredytnoi systemy Ukrainy: materialy VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 44–48). SDU. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/97147/1/Kravchenko_salary.pdf
- Krupka, Ya. D., Zadorozhnyi, Z. V., Denchuk, P. N., & in. (2023). *Finansovyi oblik* [Financial accounting]. ZUNU.
- Levchenko, O. P. (2018). Osoblyvosti obliku rozrakhunkiv po oplati pratsi z personalom pidpriemstva [Features of accounting for payroll calculations with the company's personnel]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnogo universytetu imeni Dmytra Motornoho. Seriya «Ekonomichni nauky»*, 3, 245–248. <http://elar.tsatu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4ce3c604-fd58-40ca-8711-d104186ace6d/content>
- Maksymchuk, I. A., & Soroka, L. M. (2021). Orhanizatsiia obliku rozrakhunkiv za vyplatamy pratsivnykam pidpriemstva: vyklyky pandemii COVID-19 [Organization of accounting for payments to employees of the enterprise: challenges of the COVID-19 pandemic]. *Ekonomika ta derzhava*, 8, 119–123. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.119>
- Matiukha, M. M., & Bekh, A. M. (2020). Udoskonalennia orhanizatsii obliku rozrakhunkiv za vyplatamy pratsivnykam [Improving the organization of accounting for payments to employees]. *Inter-nauka*, 15, 25–28. <https://er.knntd.edu.ua/bitstream/123456789/16354/1/BEKh.pdf>
- Mizhnarodnyi standart bukhghalterskoho obliku (MSBO) 19 «Vyplaty pratsivnykam» vid 01.01.2012 r. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011#Text
- Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy «Natsionalne polozhennia (standart) bukhghalterskoho obliku 26 «Vyplaty pratsivnykam»» vid 28.10.2003 r. № 601. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>
- Onyshchenko, V. *Viiskoviy zbir: koly vyrakhovuvaty za stavkoiu 5%*. <https://buhplatforma.com.ua/article/7401-vyskoviy-zbr>
- Ostapenko, T. M., & Kubetska, O. M. (2020). Rozrakhunky za vyplatamy pratsivnykam: oblikovyi ta upravlin'skyi aspekt [Settlements for payments to employees: accounting and management aspect]. *Teoriia ta praktyka upravlinnia subiektamy pidpriemnytstva* (P. 33–40). Vydavets Bila K. O.
- Podatky dlia FOP na zahalnyi systemi opodatkuvannia. *Taxer*. <https://taxer.ua/ru/kb/podatki-na-zagalnij>
- Podmeshalska, Yu. V., & Panchenko, A. M. (2020). Udokonalennia orhanizatsii obliku zarobitnoi platy [Improving the organization of wage accounting]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 1, 58–63. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.1.58>
- Romanova, O. V., & Kudlai, A. V. (2020). Do pytannia vdoskonalennia obliku rozrakhunkiv z oplaty pratsi [On the issue of improving the accounting of payroll calculations]. *Suchasni vyklyky i aktualni problemy nauky, osvity ta vyrobnytstva: mizhhaluzevi dysputy: materialy VI mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (P. 45–50). Kyiv. https://open-sci-lab.org/wp-content/uploads/2020/07/suchasni-viklyki-i-aktualni-problemi-nauki-osvity-ta-virobnictva_2020_07_01_tezy.pdf
- Selivanova, N. M. (2020). Osoblyvosti orhanizatsii ta metodyky obliku i dokumentuvannya rozrakhunkiv za vyplatamy pratsivnykam pidpriemstva [Features of the organization and methodology of accounting and documentation of settlements with employees of the enterprise]. *Ekonomika: realii chasu*, 2, 73–83. <https://doi.org/10.15276/ETR.02.2020.10>

Shepeliuk, V. A., & Burkova, L. A. (2021). Oblik potochnykh vyplat pratsivnykam: protyrichchia u natsionalnomu i mizhnarodnomu standartakh [Accounting for current payments to employees: contradictions in national and international standards]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, 2, 53–62.
<https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-62-53-62>
Skliaruk, I. P., & Polishchuk, M. V. (2023). Osoblyvosti orhanizatsii obliku rozrakhunkiv z opłaty pratsi v suchasnykh umovakh [Features of the organization of

accounting for payroll calculations in modern conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 47.
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-50>
Skorniakova, Yu. B., & Lapshunkova, O. V. (2023). Orhanizatsiia obliku rozrakhunkiv z personalom shchodo opłaty pratsi [Organization of accounting for settlements with personnel regarding wages]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 56.
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-25>

УДК 338.43+336.77+631+330.15

JEL: F29; G21; O14; Q18

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-9-297-309>

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕРНОВОГО ВИРОБНИЦТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

©2025 КОВАЛЬ В. В., САВЕНКО І. І., ГОНТАРУК Я. В., МЕТІЛЬ Т. К., ДРОЗДОВА В. А., АСАУЛЕНКО Н. В.

УДК 338.43+336.77+631+330.15

JEL: F29; G21; O14; Q18

Коваль В. В., Савенко І. І., Гонтарук Я. В., Метіль Т. К., Дроздова В. А., Асауленко Н. В.

Фінансово-кредитне забезпечення зернового виробництва в аграрних підприємствах: стратегічні підходи до мінімізації ризиків та забезпечення продовольчої безпеки

У статті розглядається проблема оптимізації фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств зернового напрямку в умовах нестабільності світових ринків та зростання геополітичних ризиків. Акцентується увага на критичному значенні зернового виробництва для продовольчої безпеки. Визначено, що висока залежність від зовнішніх факторів створює значні ризики для фінансової стійкості аграрних підприємств. Метою статті є визначення та обґрунтування стратегічних підходів до оптимізації фінансово-кредитного забезпечення, спрямованих на мінімізацію ризиків та забезпечення продовольчої безпеки, а також розробка практичних рекомендацій для підвищення ефективності використання кредитних ресурсів та зміцнення фінансової стійкості підприємств у сучасних умовах господарювання. Проведено аналіз останніх досліджень та публікацій, що стосуються управління підприємствами зернового напрямку, підкреслено недостатнє висвітлення окремих аспектів проблематики. Виявлено, що аграрний сектор залишається важливим фактором підтримки зростання національної економіки, проте потребує розширення переробки сировини, розвитку виробництва органічних продуктів та задоволення внутрішнього попиту. Розглянуто вплив макроекономічних, галузевих, державних і внутрішніх факторів на фінансову стійкість підприємств. На основі проведеного аналізу розроблено стратегічні підходи до оптимізації фінансово-кредитного забезпечення, спрямовані на мінімізацію ризиків та забезпечення продовольчої безпеки. Запропоновано практичні рекомендації для аграрних підприємств щодо впровадження ефективних стратегій управління фінансами та залучення кредитних ресурсів. Загальний підхід до оптимізації фінансово-кредитного забезпечення враховує як внутрішні, так і зовнішні фактори, що є ключовим для сталого розвитку аграрного сектора та забезпечення продовольчої безпеки. Впровадження запропонованих стратегій дозволить аграрним підприємствам досягти сталого розвитку, мінімізувати ризики, підвищити конкурентоспроможність і забезпечити стабільне виробництво зерна.

Ключові слова: стратегічне управління, фінансово-кредитне забезпечення аграрних підприємств зернового ринку, безпека, стратегія, розвиток, оптимізація.

Табл.: 4. Бібл.: 17.

Коваль Віктор Васильович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю, Ізмаїльський державний гуманітарний університет (вул. Репіна, 12, Ізмаїл, 68601, Україна)

E-mail: victor-koval@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2562-4373>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-8479-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209296120>

Савенко Ігор Іванович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і логістики, Одеський національний технологічний університет (вул. Канатна, 112, Одеса, 65039, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7901-6360>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57204906956>

Гонтарук Ярослав Вікторович – кандидат економічних наук, доцент кафедри аграрного менеджменту та маркетингу, Вінницький національний аграрний університет (вул. Сонячна, 3, Вінниця, 21008, Україна)

E-mail: e050122015@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7616-9422>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/L-8111-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217824874>